

Adalet-i mahzâ ve siyasî ölçü

Risâle-i Nur araştırmalarıyla da temayüz eden müdakkik bir arkadaşımız şöyle demiş: “Üstadım Bediüzzaman’dan aldığım ‘adalet-i mahzâ’ dersine binâen, daha o gün kararımı verdim: Bir hukuksuzluğun ‘Yaptımsa devlet için yaptım’ diye savunulması ‘adalet-i mahzâ’ ölçülerine göre asla mümkün değilse; Üstadım Bediüzzaman ferdin hukukunu ‘kamu yararı’ adına hiçe sayan ‘Cemaatin selâmeti için ferd feda edilir. Vatan için herşey feda edilir’ anlayışını ‘vahşet ve bedeviyetin kanun-u esasîsi’ olarak tanımlıyorsa, bu isim böylesi icraatların hesabını vermeden DYP’nin başına geçecek olduğunda, bu parti bir Nur talebesi olarak benden oy alamayacaktır. Alamadı da zaten.”

“Adalet-i mahzâ”yı (tam adaleti), “siyasî parti ve liderleri”nden beklemek ne kadar doğru?

Önce adalet-i mahzâ hakkında kısa bir bilgi verelim: Adalet-i mahzâ, tam, gerçek, kusursuz adalet; toplumun selâmeti için ferdin cüz’î hukununun fedâ edilmeyeceğini esas alan adalet anlayışıdır. Kur’ân’ın hedefi, tam adaleti tesis etmektir.

Ne var ki, Asr-ı Saadet hariç, 15 asırdan beri kendisini hissettirecek çapta pek uygulamaya konulamaz. Ki, o mutlu çağda bile bir grup Sahabi, “adalet-i mahza/adalet-i hakikî uygulanamaz” diye içtihad ederek, “ehven-i şer” yoluna gitmiş... Bu içtihad farkı anlayışından da Hz. Ali (r.a.) ile bir grup sahabi arasında anlaşmazlık çıkmış, dolayısıyla bazı şiddet olayları vuku bulmuştu. Ki, Hz. Ali (ra), Bediüzzaman’ın tahliliyle, haklı olarak adalet-i mahza taraftarı idi...

Günümüze gelirsek; elbette hedefimiz, çalışmalarımız “adalet-i mahzâ”ya yönelik olmalı. Fakat, iman zaafının, ibadet ihmalinin her tarafı kuşattığı bir devrede, “adalet-i mahzâ”nın siyasî parti ve liderlerinden pratiğe geçirilmesini beklemek iyimserliğin ötesinde bir bekleyiş olmaz mı?

Zaten Bediüzzaman da, Ahrarları/Demokratları ehven-i şer olarak desteklemiş; “adalet-i mahzâyı uygulayacaklar” diye değil. Kaldı ki, 20. asrın fitneleri arasından çıkan ahrarlar/demokratlar ve siyasî liderinden “adalet-i mahza” beklemek çok fazla iyimserlik değil mi? İşte Üstad’ın bu zamandaki yöneticilere yaklaşımı:

“Suâl: Bazı nâs, senin gibi mânâ vermiyorlar. Hem de bazı Jön Türklerin a’mâl (işleri) ve etvârı (tavırları) pis tefsir ediliyor. Zira bazı Ramazan’ı yer, rakı içer, namazı terk eder. Böyle, Allah’ın emrinde hıyanet eden, nasıl millete sadakat edecektir?”

“Cevap: Evet, neam, hakkınız var. Fakat hamiyet ayrı, iş ayrıdır. Bence bir kalb ve vicdan, fezâil-i İslâmiye ile mütezeyyin olmazsa, ondan hakikî hamiyet ve sadakat ve adalet beklenilmez. Fakat iş ve san’at başka olduğu için, fâsık bir adam güzel çobanlık edebilir. Ayyaş bir adam, ayyaş olmadığı vakitte iyi saat yapabilir. İşte, şimdi salâhat ve mahareti, tâbir-i âharla fazileti ve hamiyeti, nur-u kalb ve nur-u fikri cem edenler vezaife kifayet etmezler. Öyleyse, ya maharettir veya salâhattir. San’atta maharet ise müreccahtır.”

Dolayısıyla “fezâil-i İslâmiye ile mütezeyyin olmayan kalb ve vicdan”dan, “hakikî hamiyet ve sadakat ve adalet”, üstelik “adalet-i mahza” beklemek, muhali talep etmek değil mi? Oysa Üstad, yöneticilerden “adalet-i mahzâ” beklememiş; “Baştakilerin başlarında akıl, kalblerine imân olsun yeter. O vakit işler kendi kendine düzelir” demiştir.

Öte yandan Bediüzzaman, ahrar/demokratların, “eski tahribâtı tamire başlamak”, “hürriyetperver olmak” ve “Nur ve Nurcuları takdir etmek” gibi özellikler taşımalarını istemiş... Bu çerçevede şu sorular da cevap bekliyor:

İslâm tarihi boyunca, Asr-ı Saadet hariç, (Osmanlı’nın âdil padişahları dahil) “adalet-i mahza” nerede, ne zaman, ne kadar uygulanabilmiş? Dinî müesseselerimiz, İlahiyatçılarımız, müftülerimiz, hacılarımız, hocalarımız ‘adalet-i mahzâ’yı mı uyguluyor? Risâle-i Nur’dan beslenen bizler, ne kadar pratik hayata geçirebiliyoruz? Adalet-i mahzâyı uyguluyor diye DYP’den vaz geçelim de, oy verdiğimiz parti ‘adalet-i mahza’yı mı uyguluyor? Bugün içinde yaşadığımız dünyada en müttekâmil demokrasiler, ‘adalet-i mahza’yı mı esas alıyor? Birçok “düzen, asayiş, güvenlik” adı altında birçok kanun, yönetmelik ve tüzüklerle ferdin cüz’î haklarına sınırlama koymuyor mu, elinden almıyor mu? Sorular uzar gider; uzatmayalım.

Beşeriz, hepimiz şaşarız. Önemli olan Üstad’ın çizgisini yakalamaktır. Eğer ondan aldığımız şu dersleri uygulayabilirsek; en büyük hastalıklarımızdan birisi olan “ihtilâf-ı efkâr”ı, sıkıntılarımızı daha rahatlıkla atlatabilir, uhuvvet ve muhabbetimizi daha da pekiştiririz:

“- Ve ehl-i hakla ittifak, tevfik-i ilâhînin bir sebebi ve diyanetteki izzetin bir medarı olduğunu düşünmekle,

“- Hem ehl-i dalâlet ve haksızlık, tesanüd sebebiyle, cemaat sûretindeki kuvvetli bir şahs-ı mânevînin dehâsıyla hücumu zamanında, o şahs-ı mânevîye karşı, en kuvvetli ferdî olan mukavemetin mağlûp düştüğünü anlayıp, ehl-i hak tarafındaki ittifak ile bir şahs-ı mânevî çıkarıp, o müthiş şahs-ı mânevî-i dalâlete karşı hakkaniyeti muhafaza ettirmek,

“- Ve hakkı, bâtılın savletinden kurtarmak için,

“- Nefsini ve enâniyetini,

“- Ve yanlış düşündüğü izzetini,

“- Ve ehemmiyetsiz, rekabetkârâne hissiyatını terk etmekle ihlâsı kazanır, vazifesini hakkıyla ifa eder.”